

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 511/2018-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. septembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcu Ladislava Orosza a sudcu Miroslava Duriša predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Sčurym, Mierová 1725, Čadca, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Čadca sp. zn. 4 C 158/2010 z 11. mája 2018 a uznesením Okresného súdu Čadca sp. zn. 4 C 158/2010 zo 7. júna 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. augusta 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 v spojení

s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 C 158/2010 z 11. mája 2018 a uznesením okresného súdu sp. zn. 4 C 158/2010 zo 7. júna 2018.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že okresným súdom bolo pod sp. zn. 4 C 158/2010 vedené konanie o zaplatenie náhrady za užívanie pozemku vo vlastníctve sťažovateľa proti žalovanému [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“).

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 4 C 158/2010 zo 4. augusta 2016 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 2 636,10 € spolu s 9,25 % úrokom z omeškania ročne od 4. októbra 2008 do zaplatenia a zároveň zaviazal žalovaného nahradiť sťažovateľovi trovy konania v rozsahu 14 %.

Na základe odvolania podaného sťažovateľom i žalovaným Krajský súd v Žiline rozsudkom sp. zn. 10 Co 394/2016 z 20. apríla 2017 rozsudok okresného súdu sp. zn. 4 C 158/2010 zo 4. augusta 2016 vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť sťažovateľovi sumu 2 636,10 € vrátane príslušenstva potvrdil, pričom zaviazal žalovaného na náhradu trov žalobcovi, a to prvostupňového konania v rozsahu 50 % a odvolacieho konania v rozsahu 90 %.

Následne okresný súd uznesením sp. zn. 4 C 158/2010 z 11. mája 2018, ktoré vydal vyšší súdny úradník, rozhodol, že žalovaný je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 947, 90 € k rukám jeho právneho zástupcu v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto uznesenia.

Okresný súd uznesením sp. zn. 4 C 158/2010 zo 7. júna 2018 sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu sp. zn. 4 C 158/2010 z 11. mája 2018 zamietol.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza: „Obe vyššie uvedené uznesenia OS v Čadci pokladám za protiústavné, ktorými boli porušené vyššie uvedené ústavné práva sťažovateľa, pretože OS Čadca aj napriek tomu, že mal rozhodnúť o krátených trovách konania v zmysle vyššie citovaného rozsudku KS v Žiline č. 10 Co/394/2016 zo dňa 20. 4. 2017. Vzhľadom k tomu, že prvým napádaným uznesením OS Čadca č. 4 C/158/2010-402 zo dňa 11. 5. 2018 bolo rozhodnuté o trovách konania, ktoré boli krátené o viac ako polovicu oproti skutočne vykonaným úkonom právnej pomoci, tak sťažovateľ podal sťažnosť, ktorú odôvodnil v podstatných častiach takto...“

Sťažovateľ v ďalšej časti sťažnosti opisuje skutočnosti, pre ktoré sa nestotožňuje s uznesením okresného súdu sp. zn. 4 C 158/2018 z 11. mája 2018 a pre ktoré podľa jeho názoru vyšší súdny úradník pochybil a nesprávne rozhodol, keď sťažovateľovi nepriznal náhradu trov za „účelne vynaložené uplatnenie a bránenie si svojho práva“.

K uzneseniu okresného súdu sp. zn. 4 C 158/2010 zo 7. júna 2018 sťažovateľ uvádza: „Aj napriek podanej sťažnosti sťažovateľom súd sa vôbec nevenoval podstatným dôvodom sťažnosti, ale stroho uviedol, že aj krajský súd krátil trovy konania a o sťažnosti rozhodol tak, že túto zamietol. Jediné relevantné odôvodnenie v rozhodnutí o sťažnosti je to, že sťažovateľ nepodal návrh, v ktorom by bola uvedená konkrétna suma za náhradu za užívanie, ale podal návrh odkazujúc na znalecké dokazovanie, ktoré malo byť vykonané v predmetnej veci ohľadom výšky náhrady a preto sa prvostupňový OS v Čadci domnieval, že nevyčíslil predmet sporu. Keďže samotný sťažovateľ podal tri žaloby o náhradu za užívanie, tak po vypracovaní znaleckého posudku o výške náhrady v inej právnej veci doplnil petit žaloby o konkrétnu sumu v zmysle už vypracovaného znaleckého posudku [REDACTED] v inej právnej veci, ale o totožný predmet konania. Nemožno preto vyčítať sťažovateľovi, že by vykonal neurčitý úkon žalobu, ale táto bola určitá, akurát nebola vyčíslená konkrétna výška sporu.“

Porušenie vyššie uvedených základných práv a slobôd u sťažovateľa vidím v tom, že tomuto boli dvakrát krátené trovy konania, prvýkrát v rozhodnutí vo veci samej, keď mu boli priznané v rozsahu 50 % trovy prvostupňového konania a v rozsahu 90 % trovy odvolacieho konania. Druhýkrát mu boli krátené trovy konania v rámci uznesení o výške

trov konania, ktoré sú uvedené v čl. II. tejto sťažnosti. Duplicitné krátenie trov konania jednoznačne porušuje práva sťažovateľa v zmysle čl. 46 ods. 1. 47 ods. 2, 3 v spojení s čl. 12 Ústavy SR ako i čl. 6 ods. 1 Dohovoru.“

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na inštitút oslobodenia od súdnych poplatkov a následne uvádza, že okresný súd sa v tomto konkrétnom prípade „*vôbec neriadil ustanoveniami § 251, 255 ods. 1, 262 ods. 2 a 396 ods. 1 CSP*“, čím podľa názoru sťažovateľa „*evidentne porušil relevantnú právnu normu*“, čo je podľa jeho názoru v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 47 ods. 2 a 3 v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy a k namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľ uvádza: „*V posledných rozhodnutiach ÚS SR bolo judikované, že keďže vo veciach o výške trov konania nie je prípustné dovolanie, tak aj ústavný súd zaujal stanovisko, že v ústavných nálezoch bude riešiť iba extrémne prípady, v ktorých sa súdy značným spôsobom odchyľili od zaužívanej súdnej praxe. Daný prípad sťažovateľa pokladám za extrémny prípad, aj keď sa nejedná o vysokú čiastku, ale extrémny tento prípad pokladám z dôvodu, že OS v Čadci duplicitne krátil trovy konania, hoci už boli skrátene vo veci samej. Aj keď si sťažovateľ vo vyúčtovaní trov konania odpočítal iba priznané trovy, teda 50 % prvostupňových a 90 % odvolacích, tak mu OS v Čadci v rozhodnutiach o trovách konania opätovne krátil úkony právnej pomoci. Sťažovateľovi boli priznané trovy konania spočívajúce v trovách právneho zastúpenia vo výške 584,90 € a trovy súdnych poplatkov a znaleckého dokazovania 363 €, spolu 947,90 €, pričom žalovaný si vyčíslil vo vyčíslení zo dňa 7. 7. 2017 trovy prvostupňového konania v sume 1.240,20 € + 99,50 € súdny poplatok a trovy odvolacieho konania 233,23 € + 5 € súdny poplatok za odvolanie. Ďalej v predmetnej veci súd priznal i trovy znaleckého dokazovania v sume 200 €. Sťažovateľovi mali byť priznané trovy prvostupňového konania vo výške 1.240,20 € + odvolacieho konania 233,23 € + trovy v zaplatených súdnych poplatkoch a znaleckého dokazovania 363 €, naproti tomu mu boli priznané iba vo výške 947,90 €. Sťažovateľ sa teda cíti byť dôvodne ukrátený o sumu 888,53 €...*

... Pokiaľ súd prvej inštancie v oboch rozhodnutiach bol viazaný rozhodnutím o veci samej, teda pomerom úspechu a neúspechu, pre prvostupňové konanie 50 %, pre odvolacie konanie 90 %. z ktorých vychádzal pri výpočte náhrady trov konania, tak ďalšie krátenie úkonov právnej pomoci možno označiť ako porušenie rovnosti účastníkov konania.

Podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy SR všetci účastníci sú v konaní podľa odseku rovní. Bolo preto v tomto prípade proti princípom rovnosti a zákazu diskriminácie, ktorý vyplýva z čl. 47 ods. 3 a čl. 12 ods. 1 Ústavy SR opätovne krátené sťažovateľovi jeho právo na trovy konania, hoci tak ako som to citoval vyššie, podľa § 255 ods. 1 CSP sa civilné sporové konanie riadi princípom zodpovednosti za výsledok konania, inak označované ako princíp úspešnosti. Z posudzovanej veci je zrejmé, že sťažovateľovi mali byť priznané trovy konania vo výške 1.473,43 €, ale súd prvej inštancie mu priznal iba sumu 584,90 € pokiaľ nezoberieme do úvahy trovy súdnych poplatkov a znaleckého dokazovania. Záverom dodávam, že takéto krátenie trov konania pokladám v zmysle aktuálnej judikatúry NS SR za extrémne, pretože sa jedná o krátenie o viac ako polovicu.“

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal sťažnosť na ďalšie konanie a takto rozhodol:

„Základne právo [REDAKOVANÉ], bytom: [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, základné právo na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy SR, základné právo na rovnosť účastníkov v súdnom konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy SR v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Čadca č. 4 C/158/2010-402 zo dňa 11. 5. 2018 a uznesením Okresného súdu Čadca č. 4 C/158/2010-412 zo dňa 7. 6. 2018 porušené bolo.

Zrušuje uznesenia Okresného súdu Čadca č. 4 C/158/2010-402 zo dňa 11. 5. 2018 a č. 4 C/158/2010-412 zo dňa 7. 6. 2018 a konanie o trovách konania mu vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie. V ďalšom postupe bude Okresný súd v Čadci viazaný právnym názorom Ústavného súdu SR vyslovený v tomto rozhodnutí (podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

Porušovateľ je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia vo výške 390,50 € za 2 úkony právnej pomoci /prevzatie, príprava zastúpenia a podanie sťažnosti – jeden úkon á 153,50 € + 9,21 € režijný paušál + 32,54 € (20 % DPH)/ na účet právneho zástupcu [REDACTED] vedený vo [REDACTED], pobočka [REDACTED] č. ú: v tvare [REDACTED] do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo

slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať taký návrh, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 4 C 158/2010 z 11. mája 2018 a uznesením okresného súdu sp. zn. 4 C 158/2010 zo 7. júna 2018.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná...

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné pripomenúť, že rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho

konania, a preto všeobecný sud pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojene kráľovstvo z 23. 9. 1997).

Z judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 248/08) vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi zásadne patrí do právomoci týchto sudov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný sud preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných sudov o trovách konania.

Vo všeobecnosti platí, že pochybenie pri rozhodovaní o náhrade trov konania spravidla nedosahuje samo osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citel'ne dotknúť. Ústavný sud pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo, a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný sud nie je súčasťou systému všeobecných sudov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný sud nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu a preskúmavať ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými

sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že spor, v súvislosti s ktorým sa sťažovateľ uchádza o ústavnú ochranu, sa týka náhrady trov právneho zastúpenia v sume 888,53 € (sťažovateľ žiadal o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia v sume 1 473,43 €, pričom okresný súd mu priznal sumu 584,90 €).

V danom prípade tak ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 358/08, IV. ÚS 33/2010, IV. ÚS 431/2012, IV. ÚS 72/2013) vyhodnotil predmet súdneho konania (rozhodovanie o náhrade trov konania) tak, že ide o vec nižšej významnosti (o tzv. bagateľnú vec). Vychádzal z toho, že ak Civilný súdny poriadok vylučuje u bagateľných vecí prieskum rozhodnutí vydaných druhostupňovými súdmi v mimoriadnom opravnom konaní [podanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku v prípade bagateľných vecí je v zmysle § 422 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) neprípustné], bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov, ktoré sú pre postupy zisťovania skutkového základu sporu a pre jeho právne posúdenie esenciálne. Táto skutočnosť totiž už sama osebe zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenej.

Navyše ústavný súd považuje za žiaduce poukázať aj na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi zásadne patrí do právomoci týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania, a ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania a k zrušeniu rozhodnutia

o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

Všetky tieto hľadiská a postuláty tvorili východiská pre posúdenie sťažnosti ústavným súdom aj v tomto prípade.

II.1 K namietanému porušeniu označených základných práv uznesením okresného súdu sp. zn. 4 C 158/2010 z 11. mája 2018

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu.

Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 4 C 158/2010 z 11. mája 2018, ktoré vydala vyššia súdna úradníčka, bola podľa § 239 ods. 1 CSP prípustná sťažnosť, ktorú sťažovateľ aj podal a o ktorej rozhodla sudkyňa okresného súdu uznesením sp. zn. 4 C 158/2010 zo 7. júna 2018.

Právomoc okresného súdu, ktorú tento uplatnil na základe sťažnosti podanej sťažovateľom, vylučuje, aby rozhodoval ústavný súd, preto sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd odmietol pre nedostatok právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu označených základných práv uznesením okresného súdu sp. zn. 4 C 158/2010 zo 7. júna 2018

Sťažovateľ v sťažnosti opakovane namieta „*duplicitné krátenie trov konania*“, v dôsledku ktorého mali byť porušené jeho v sťažnosti označené práva.

K uvedenej námietke sťažovateľa považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že rozhodovanie o náhrade trov konania má dve samostatné fázy. Prvou je rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania, o ktorom rozhodne súd bez návrhu v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Pokiaľ má konečné rozhodnutie formu rozsudku, rozhodne súd o nároku na náhradu trov konania samostatným výrokom, ktorý má povahu uznesenia. Výrok o nároku na náhradu trov konania má povahu tzv. závislého výroku, a to z dôvodu vzájomnej väzby medzi výsledkom sporu a priznaním či nepriznaním nároku na náhradu trov konania. Proti tomuto rozhodnutiu je prípustné odvolanie [§ 357 písm. m) CSP].

Druhou fázou je rozhodovanie súdneho úradníka súdu prvej inštancie, ktorý rozhodne o výške náhrady trov konania samostatným uznesením po právoplatnom skončení

veci. Proti tomuto uzneseniu je prípustná sťažnosť v zmysle § 239 a nasl. CSP, o ktorej rozhodne sudca súdu prvej inštancie. Rozhodnutie sudcu o sťažnosti je konečné, bez možnosti ďalších opravných prostriedkov.

Sťažovateľ sa touto sťažnosťou domáha ochrany označených práv len v uvedenej druhej fáze rozhodovania o trovách konania, a teda pri rozhodovaní o konkrétnej výške náhrady trov konania.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené skúmal, či otázka posúdenia účelnosti trov právneho zastúpenia, ktorou okresný súd argumentoval pri krátení trov právneho zastúpenia, okresným súdom nevykazuje jeho extrémne vybočenie z pravidiel upravujúcich rozhodovanie o trovách konania.

Ústavný súd pri preskúmaní uznesenia okresného súdu sp. zn. 4 C 158/2010 zo 7. júna 2018 vychádzal z požiadavky komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (m. m. IV. ÚS 350/09).

Ústavný súd preto preskúmal aj uznesenie okresného súdu sp. zn. 4 C 158/2010 z 11. mája 2018, ktorý v relevantnej časti uviedol: „21. *Súd mal zo spisu preukázané, že žalobcovi vznikli trovy konania vo výške tak ako súd uviedol v bode 10. tohto uznesenia. Tieto úkony právnej pomoci považoval súd za účelne vynaložené. Čo sa týka základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby, túto právny zástupca žalobcu odvodil podľa ust. § 10 ods. 2 prvá veta vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z., s tým, že ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby. Súd pri vyčíslení základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vychádzal zo sumy 2636,10 €. Hodnota jedného úkonu právnej služby je tak vo výške 101,25 €.*

22. *Žalobca počas konania uskutočnil celkom 4 úkony právnej pomoci vo veci samej (§ 14 ods. 1 písm. b) vyhlášky účinnej do 30. 6. 2013, § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky plus odmena za prípravu a prevzatie právneho zastúpenia), ktoré súd považoval za účelne*

vynaložené, 2 úkony právnej pomoci, ktorý neboli úkonmi vo veci samej [§ 14 ods. 3 písm. b) vyhlášky účinnej do 30. 6. 2013, § 13a ods. 2 písm. b) vyhlášky] a zúčastnil sa na jednom pojednávaní vo veci samej, dňa 4. 8. 2016 [č. l. 345 spisu; § 13a ods. 1 písm. d) vyhlášky] a dvoch pojednávaniach, na ktorých nedošlo k prejednaniu veci samej dňa 31. 1. 2012, dňa 2. 6. 2016 [č. l. 85 spisu, 310 spisu; § 14 ods. 5 písm. b) vyhlášky účinnej do 30. 6. 2013, § 13a ods. 4 druhá veta vyhlášky].

23. Pri rozhodovaní o trovách konania, súd prizná náhradu trov konania potrebných na účelne uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci nemal úspech. Je potrebné prihliadať predovšetkým na účelnosť vynaložených trov v súvislosti s bránením práva, a na to či cena práce vykonaná právnym zástupcom pri prejednaní veci zodpovedala priznanej odmene. Súd nepriznal žalobcovi tarifnú odmenu za úkony právnej služby, ktorými opravoval a doplňal žalobu (č. l. 70 spisu, č. l. 171 spisu) a tomu zodpovedajúce režijné paušály, a to z dôvodu, že súd tieto úkony nevyhodnotil ako účelne vynaložené. Žalobca, navyše zastúpený advokátom, má povinnosť podať na súd riadnu žalobu, ktorá spĺňa všetky zákonom ustanovené náležitosti. Uvedenými podaniami žalobca reagoval na výzvy súdu na odstránenie väd žaloby pod sankciou odmietnutia podania podľa v tom čase účinného ust. § 43 ods. 2 OSP.

24. Súd žalobcovi nepriznal odmenu za úkon právnej služby: odvolanie voči uzneseniu č. k. 4 C/158/2010-146 zo dňa 27. 2. 2012 (č. l. 152 spisu), a to z dôvodu, že ani tento úkon právnej služby súd nevyhodnotil ako účelne vynaložený, efektívny a hospodárny. Uvedeným odvolaním sa žalobca domáhal len opravy uznesenia č. k. 4 C/158/2010-146 zo dňa 27. 2. 2012, ktoré bolo opravené uznesením č. l. 150 spisu. Na č. l. 158 spisu žalobca vzal toto odvolanie späť. Žalobca takýmto konaním spôsobil len prietahy v konaní, pretože vec musela byť predložená na rozhodnutie odvolaciemu súdu o zastavení odvolacieho konania. Na základe uvedeného súd tento úkon právnej služby nevyhodnotil ako účelne vynaložený v súvislosti s bránením práva žalobcu.

25. Keďže žalobca mal v rámci prvoinštančného konania čistý úspech v rozsahu 50 %. súd priznal žalobcovi náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 50 % a vo výške celkom 402,33 €. Žalobca mal v rámci odvolacieho konania čistý úspech v rozsahu 90 %, súd preto žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému vo výške celkom 182,57 €. Žalobcovi v konaní vznikli aj trovy konania z titulu

zaplatených súdnych poplatkov a trov znaleckého dokazovania celkom v sume 363,00 €. Trovy konania teda predstavujú sumu celkom vo výške 947,90 €.“

Okresný súd v relevantnej časti uznesenia sp. zn. 4 C 158/2010 zo 7. júna 2018 uviedol: *«Súd na základe podanej sťažnosti zo strany žalobcu preskúmal výpočet výšky trov konania v uznesení č. k. 4 C/158/2010-402 zo dňa 11. 5. 2018, pričom dospel k záveru, že sťažnosť žalobcu je nedôvodná. Súd sa stotožňuje s rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka. Z uznesenia Krajského súdu v Žiline č. k. 10 Co/136/2012-163 zo dňa 27. 9. 2012 (č. l. 164 spisu) vyplýva, že „v návrhu absentuje presné vymedzenie predmetu konania resp. vyčíslenie nároku. Ide o podstatnú vadu podania, o ktorej odstránenie je súd povinný sa pokúsiť v súčinnosti s navrhovateľom postupom podľa § 43 OSP.» Súd prvýkrát vyzval k odstráneniu väd žalobcu výzvou (č. l. 65 spisu). Žalobca, zastúpený advokátom, výzvu nerešpektoval a do svojho podania (č. l. 70 spisu) opakovane neuviedol výšku bezdôvodného obohatenia. V dôsledku účelového postupu bol súd nútený vyrubiť súdny poplatok analogicky z pripojeného sporu totožných strán konania (č. l. 93 spisu), proti čomu sa tiež žalobca odvolal. Sám žalobca neuviedol výšku predmetu sporu, ale odmietol zaplatiť súdny poplatok vyrubený súdom. Po tom, čo sa Krajský súd v Žiline stotožnil so záverom prvoinštančného súdu, že žalobca je povinný vyčísliť predmet sporu na základe opakovanej výzvy súdu (č. l. 168 spisu) v súlade so záväzným právnym názorom odvolacieho súdu. Žalobca výzvy súdu opakovane nerešpektoval, nerešpektoval ani záväzný právny názor odvolacieho súdu a do podania (č. l. 171 spisu) opäť neuviedol – nevyčísliť predmet sporu. Následne súd odmietol podanie (č. l. 189 spisu) a právny zástupca žalobcu, hoci nesplnil výzvu súdu, záväzný právny názor odvolacieho súdu – podal odvolanie, v ktorom opäť nevyčísliť predmet sporu. V uznesení (č. l. 208 spisu) to konštatuje aj odvolací súd, že žalobca nikdy nevyčísliť predmet konania, odvolával sa na budúci znalecký posudok. Všetky úkony žalobcu tak vyplývali z jeho účelového postupu – svojvôle, kedy umelo navyšoval úkony právnej pomoci, nerešpektoval pokyny prvoinštančného súdu a záväzný pokyn odvolacieho súdu. Takému postupu žalobcu (právne zastúpenému) nemožno poskytnúť právnu ochranu a vyhodnotiť úkony, ktorými právny zástupca žalobcu zjavne sťažoval postup konania súdu. a ktorými zjavne spôsobil prietahy v konaní, za účelne vynaložené a namiesto sankcie takéto úkony odmeniť (podľa článku 5 základných princípov*

CSP súd uvedené procesné úkony vyhodnotil ako úkony zjavne zneužívajúce právo, svojvoľný postup, ktorý viedol k sťažovaniu postupu súdu, k prietahom v konaní. Také úkony právneho zástupcu žalobcu súd sankcionoval tým, že všetky neúčelné vynaložené úkony právnej pomoci odmietol vyhodnotiť ako účelne vynaložené úkony a nepriznal za ne odmenu). Aj za účinnosti OSP podľa § 142 OSP mal advokát právo len na náhradu účelne vynaložených úkonov právnej pomoci, teda takých, ktorými právny zástupca žalobcu efektívne bráni právo žalobcu, nestážuje postup konania súdu. Od advokáta podľa čl. 11 ods. 3 základných princípov CSP má právo súd očakávať, že je znalý práva a podá efektívny úkon právnej pomoci, žalobu, ktorá má všetky náležitosti podľa zákona. Keďže náležitosti podľa zákona žaloba nemala, a bol nutný postup odstraňovania väd súdom, nemožno všetky ďalšie úkony, ktorý advokát týmto postupom vyvolal považovať za účelne vynaložené trovy konania. Takým postupom by súd diskriminoval advokáta, ktorý realizuje na prvýkrát bezchybný, profesionálny úkon právnej pomoci v porovnaní s advokátom, ktorý k tomu potrebuje výzvy súdu a ani tie nerešpektuje.

9. Súd v tomto smere poukazuje na uznesenie NS SR sp. zn. 8 Sžo/33/2013 zo dňa 23. 01. 2014, v ktorom sa uvádza, že náhradu trov konania nemožno priznať v rozpore s ust. § 251 CSP, teda za trovy, ktoré neboli vynaložené účelne na uplatňovanie práv. V zmysle § 20 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v znení neskorších predpisov, každý má právo na poskytnutie právnych služieb a môže o ne požiadať ktoréhokoľvek advokáta. To však neznamená, že neúspešná strana sporu je povinná nahradiť všetky trovy predstavujúce odmenu advokáta. Navyše, ak by žalobca bol podal na súd riadnu žalobu k ďalším úkonom, ktorými len odstraňoval vady svojej žaloby, by ani nebolo došlo. Ďalej súd uvádza, že návrh na opravu písárskej chyby v uznesení v žiadnom prípade nemožno považovať za úkon právnej pomoci vo veci samej podľa § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky, za ktorý patrí plná tarifná odmena. Písárske chyby opravuje súd aj sám z úradnej moci, keď zisti, že k takej chybe došlo. Ďalej súd uvádza, čo sa týka podania „stanovisko k vyjadreniu odporcu k znaleckému posudku zo dňa 30. 5. 2016“ (č. l. 309 spisu), kde žalobca tvrdí, že sa bránil voči argumentom protistrany, súd uvádza, že k tomuto úkonu zo strany súdu žalobca nebol vyzvaný. Dňa 14. 4. 2016 podal žalobca na súd svoje vyjadrenie k znaleckému posudku, za ktorý mu bola priznaná plná tarifná odmena (č. l. 295 spisu). Svoje vyjadrenie k argumentom protistrany mal žalobca možnosť uplatniť osobne na pojednávaní,

ktoré sa konalo dňa 2. 6. 2016 (č. l. 310 spisu) a nie písomne doručiť súdu vyjadrenie dňa 31. 2. 2016 (dva dni pred pojednávaním), sťažovať tým postup súdu (navyše protistrana sa s týmto podaním nemala možnosť oboznámiť) a účtovať si tarifnú odmenu za takýto účelový postup žalobcu, ktorý počas celého konania len množil úkony, v ktorých neuvádzal žiadne nové skutočnosti podstatné pre rozhodnutie vo veci samej a sťažoval postup súdu. Žalobca nesúhlasí s priznaním odmeny za úkon „odvolanie voči rozsudku zo dňa 5. 10. 2016“, ktorým bola žalobcovi priznaná tarifná odmena vo výške jednej polovice podľa § 13a ods. 2 písm. b) vyhlášky. V odvolaní žalobca výslovne sám uviedol, že podáva odvolanie iba čo do výroku č. 11, rozsudku, ktorým súd rozhodol o trovách konania. V nadväznosti na podané odvolanie bol žalobcovi vyrubený súdny poplatok vo výške 5,- € (č. l. 381 spisu), pretože nešlo o odvolanie vo veci samej, ale odvolanie čo do trov konania.»

Ústavný súd poznamenáva, že pre odôvodnenie rozhodnutia o konkrétnej výške náhrady trov konania platia rovnaké kritériá ako pre rozhodnutie súdu o nároku na náhradu trov konania. Z odôvodnenia musí byť zrejmé a preskúmateľné, ako okresný súd vyhodnotil účelnosť vynaložených trov, pričom podrobne musí byť odôvodnené najmä to, z akých dôvodov nebola konkrétna položka trov konania priznaná.

Otázka účelnosti výdavkov bezprostredne súvisí najmä s náhradou trov sporovej strany spočívajúcich v odmene advokáta za právne služby poskytnuté v konaní pred súdom. Je nepochybné, že výdavky na zastúpenie strany advokátom sú spravidla odôvodnené.

Osobitne je účelnosť a odôvodnenosť výdavkov na tarifnú odmenu advokáta posudzovaná vo vzťahu k jednotlivým úkonom právnych služieb v rámci sporového konania. Ústavný súd poukazuje na to, že už vyslovil právny názor, podľa ktorého účelnosť sa v zásade dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s ústavne zaručeným právom na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy a trovy právneho zastúpenia sa vo všeobecnosti za účelne vynaložené považujú. Trovy potrebné na účelne vynaloženie alebo ochranu práva sa však nemôžu posudzovať ako celok, a to aj keď má účastník nárok na náhradu trov konania, pretože mal vo veci úspech, každý

úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne, to platí aj pre trovy právnej služby (m. m. III. ÚS 481/2015).

Vo vzťahu k uvedenému ústavný súd uvádza, že z uznesenia okresného súdu sp. zn. 4 C 158/2010 z 11. mája 2018 v spojení s uznesením okresného súdu sp. zn. 4 C 158/2010 zo 7. júna 2018 sa presvedčil, že sťažovateľ dostal odpoveď na všetky svoje námietky, ktoré sú totožného s námietkami tvoriacimi obsah tejto sťažnosti.

Okresný súd v uznesení sp. zn. 4 C 158/2010 zo 7. júna 2018 presvedčivo a vyčerpávajúco odôvodnil záver, na základe ktorého nebola sťažovateľovi priznaná náhrada trov konania za všetky ním vyčíslené úkony právnej pomoci, aj s poukázaním na skutočnosť, že okresný súd vyhodnotil určité vyčíslené úkony právnej pomoci podľa čl. 5 základných princípov Civilného sporového poriadku ako „*úkony zjavne zneužívajúce právo*“. Ústavný súd konštatuje, že uznesenie okresného súdu sp. zn. 4 C 158/2010 zo 7. júna 2018 nemožno považovať za zjavne neodôvodnené a arbitrárne.

Napadnuté uznesenie okresného súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov odôvodňujúcich záver okresného súdu o nepriznaní všetkých advokátom vyúčtovaných trov právneho zastúpenia, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov vo svetle rozhodujúcich skutočností, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom okresného súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo

aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že z obsahu napadnutého uznesenia okresného súdu vyplýva, že okresný súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v súdnom konaní dostal odpoveď na všetky podstatné otázky týkajúcich sa jeho námietok, súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia dotknutých právnych predpisov, ktoré boli podstatné pre posúdenie veci, ústavne konformným spôsobom interpretoval a aplikoval, pričom jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že medzi uznesením okresného súdu sp. zn. 4 C 158/2010 zo 7. júna 2018 a sťažovateľom namietaným porušením základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy a namietaným porušením práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2018